

real estate markets using the method of cluster analysis," *2024 IEEE 4th International Conference on Smart Information Systems and Technologies (SIST)*, Astana, Kazakhstan, 2024, pp. 612-617, doi: 10.1109/SIST61555.2024.10629395.

2. Berezutskiy T., Honcharenko G., Ryzhakova O., Tykhonova, V., Pokolenko, I., Sachenko, "Methodological Approach for Choosing Type of IT Projects Management," *2024 IEEE 4th International Conference on Smart Information Systems and Technologies (SIST)*, Astana, Kazakhstan, 2024, pp. 14-19, doi: 10.1109/SIST61555.2024.10629587.

3. Bielienkova O., Ryzhakova G., Kulikov O., Akselrod R., Loktionova Y. Formation of Organizational Change Management Strategies Based on Fuzzy Set Methods. *Lecture Notes on Data Engineering and Communications Technologies*, 2024, 195, pp. 251–275

4. Рижакова Г. М. Сучасні особливості та перспективи розвитку інфраструктури ринку інвестицій. *Будівельне виробництво*. 2015. № 58. С. 96-101.

УДК 331.5

НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ В УКРАЇНІ

Богдан Гіщак,

здобувач третього науково-освітнього рівня освіти (аспірант),

спеціальність 051- Економіка

Київський національний університет будівництва і архітектури м.Київ

У сучасному світі людський капітал розглядається як ключовий ресурс розвитку національної економіки. Його роль особливо зростає в умовах глобальних трансформацій, технічного прогресу та нових викликів, пов'язаних з війною, демографічними змінами та посиленням конкуренції на світовому ринку праці. Україна сьогодні переживає складний етап: наслідки повномасштабного вторгнення, втрата значної частини працездатного населення, вимушена міграція, руйнація освітньої та медичної інфраструктури. Все це вимагає переосмислення підходів до розвитку та ефективного використання людського капіталу.

Саме тому напрям дослідження щодо підвищення ефективності використання людського капіталу в Україні – є актуальним і стратегічно важливим для формування майбутнього нашої держави та пошуку свого місця у системі міжнародного поділі праці. Одним з головних завдань на сучасному етапі є покращення якості трудових ресурсів, збереження людського потенціалу, а також забезпечення умов для його всебічної реалізації.

Передумовами посилення конкурентних переваг в умовах глобалізації є перехід України до інноваційної моделі розвитку економіки, основними ознаками якої є: використання комп'ютеризованих систем і розвиненої інфраструктури, сучасних інформаційних технологій; прискорена

автоматизація і комп'ютеризація всіх сфер і галузей виробництва; споживання інноваційних продуктів і послуг; гнучка система випереджальної підготовки та перепідготовки кадрів тощо [1].

У сучасних ринкових умовах, коли формується новий тип економіки – «економіка знань», людський капітал є головною цінністю суспільства, визначальним фактором сталого розвитку та економічного зростання, оскільки конкурентні переваги багато в чому досягаються не за рахунок природних ресурсів, а за рахунок знань, інновацій, інформації, джерелом яких виступає людина [2].

Освіта як фундамент людського капіталу. Перш за все, ефективне використання людського капіталу починається з якісної освіти. Сьогодні Україна потребує оновлення підходів до формування освітньої політики, її адаптації до нових реалій. Особливої уваги вимагає розвиток сучасних компетентностей, таких як цифрова грамотність, критичне мислення, вміння працювати в команді, навички креативності та підприємництва. Водночас важливо забезпечити регіональну рівність у доступі до якісної освіти, зокрема в сільських громадах та на деокупованих територіях [2].

Розширення дуальної освіти, посилення практичної складової в навчальних програмах, залучення бізнесу до процесу підготовки фахівців є запорукою відповідності системи освіти реальним потребам ринку праці. Створення центрів професійної освіти нового типу, а також сприяння неформальній та інформальній освіті дозволить зробити процес навчання гнучким і доступним упродовж усього життя.

Професійна адаптація та перепідготовка. Другим важливим напрямком є розвиток системи професійної адаптації та перекваліфікації. За даними Світового банку, в умовах стрімкої зміни економічного ландшафту понад 30% працівників в Україні не мають достатньої кваліфікації для виконання посадових обов'язків [3]. Цей виклик має вирішуватися через створення системи безперервного навчання, яка б дозволяла швидко реагувати на зміни на ринку праці. Необхідні національні програми кар'єрного супроводу, розвиток онлайн-платформ для дистанційного навчання, стимулювання участі громадян у програмах підвищення кваліфікації.

Особливу увагу слід приділити підтримці внутрішньо переміщених осіб та ветеранів, які потребують інтеграції у нові професійні середовища.

Здоров'я як невід'ємна складова людського капіталу. Людський капітал неможливо розвивати без належного рівня здоров'я населення. Епідеміологічні ризики, наслідки війни, психологічне вигорання, обмежений доступ до якісної медицини у прифронтових зонах – усе це суттєво знижує ефективність використання трудового потенціалу. Тому модернізація системи охорони здоров'я, розвиток профілактичних програм, підтримка психічного здоров'я мають стати пріоритетами державної політики [4].

Розвиток інституційного середовища та мотиваційних механізмів. Наступним важливим чинником є створення ефективного інституційного середовища. Реформування ринку праці, легалізація зайнятості, зниження

податкового тиску, прозора система соціального захисту мають стати умовами збереження та розвитку людського потенціалу. Потрібно також стимулювати залучення молоді до інноваційної діяльності, підприємництва, підтримувати жіноче лідерство, посилювати регіональні програми зайнятості [5].

Окремої уваги потребує залучення української діаспори та повернення кваліфікованих кадрів з-за кордону, шляхом створення умов для працевлаштування, розвитку науки і бізнесу в Україні.

Таким чином, підвищення ефективності використання людського капіталу в Україні є багатогранним завданням, що потребує системного підходу та міжсекторальної взаємодії. На державному рівні має бути сформована стратегія довгострокових інвестицій у людський капітал, яка охоплює освіту, здоров'я, професійний розвиток, інклюзію та соціальну справедливість.

Саме через комплексні програми підтримки людського капіталу Україна зможе забезпечити сталий економічний розвиток, підвищити свою конкурентоспроможність на міжнародній арені та створити передумови для відбудови і модернізації країни після війни.

Список використаних джерел:

1. Мартинова Л. Б. Якісні параметри людського капіталу у забезпеченні його конкурентоспроможності. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2017. Вип. 12(2). С. 11-14. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2017_12%282%29__4.
2. Турило А. М., Короленко Р. В. Система оцінки людського капіталу працівника підприємства. *Агросвіт*. 2015. № 9. С. 31-36. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/agrosvit_2015_9_8.
3. Del Carpio, X., Kupets, O., Muller, N., & Olefir, A. (2017). Skills for a Modern Ukraine. Washington, D.C.: World Bank. URL: <https://documents.worldbank.org/curated/en/884261568662566134/pdf/Review-of-the-Education-Sector-in-Ukraine-Moving-toward-Effectiveness-Equity-and-Efficiency-RESUME3.pdf>.
4. Міністерство охорони здоров'я України. (2023). Пріоритети відновлення системи охорони здоров'я в Україні. URL: <https://moz.gov.ua/uploads/ckeditor/Громадське%20обговорення/2023/розпорядження/Priorities%20for%20health%20system%20recovery%20in%20Ukraine.pdf>.
5. Dinzhonova, G. (2021). The Role of Human Capital and Innovation in Economic Growth: Evidence from Kazakhstan. *Public Security and Public Order*, 26, 19. URL: <https://ojs.mruni.eu/ojs/vsvt/article/view/6531/5356>.
6. Гуменюк В. І. Роль людського капіталу в інноваційній економіці: проблеми і перспективи. *Економіка і держава*. 2022. 7. 45–49. URL: <https://www.economy.in.ua/?op=1&z=978&i=11>.